

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000721

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-03-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Луценко Ольга Анатоліївна

2. Olga A. Lutsenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1566-9172

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 29-04-2025

Спеціальність за освітою: Фармація

Місце роботи здобувача: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 23, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 7928

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14, 14.35, 14.35.07

Тема дисертації:

1. Фармакологічна підготовка майбутніх лікарів у вітчизняних закладах вищої освіти (XX – початок XXI століття)
2. Pharmacological training of future doctors in domestic (Ukrainian) institutions of higher education (XX - beginning of XXI century)

Реферат:

1. Дисертація присвячена виявленню й аналізу фармакологічної підготовки майбутніх лікарів у вітчизняних закладах вищої освіти (XX – початку XXI століття). Обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету і завдання, розкрито об'єкт, предмет і методи дослідження, схарактеризовано хронологічні межі дослідження, висвітлено зв'язок роботи з науковими планами й програмами, розкрито джерельну базу, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, відображено форми апробації й упровадження результатів дослідження в практику. Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вперше: – схарактеризовано джерельну базу та термінологічне поле дослідження; виокремлено такі напрями: методолого-теоретичний; історико-педагогічний; нормативно-правовий; професійно-освітній; медично-

фармакологічний; архівний. Виокремлено базові поняття та принципи, які утворюють поняттєву структуру для аналізу розвитку вищої медичної освіти і фармакологічної підготовки в медичних ЗВО України, зокрема: «освіта», «професійна освіта», «професійна підготовка», «медична освіта», «якість освіти», «тенденція», «фармакологія» та «фармакологічна підготовка»; – визначено педагогічні підходи (хронологічний, культурологічний, міждисциплінарний, діяльнісний, особистісний, комунікативний, компетентнісний, аксіологічний, структурний) і принципи (наукового пошуку, об'єктивності, всебічності, багатофакторності й системності, єдності наукової діяльності, демократичності, доступності та індивідуалізації, природовідповідності; культуровідповідності, абсолютній цінності особистості виховання, єдності навчання й виховання, принцип аналогії, ретроспективний), які реалізуються в дослідженні при аналізі аспектів викладання фармакології для майбутніх лікарів; – розроблено на основі авторських критеріїв періодизацію, обґрунтовано етапи фармакологічної підготовки в медичних ЗВО України у ХХ – на початку ХХІ ст. та визначено їх особливості: I етап – (1917–1949 рр.) – організаційно-пошуковий (особливості – (уніфікування освітнього процесу і переорієнтація вищої медичної освіти у практичне русло за рахунок обов'язкових практичних занять з усіх дисциплін та ін.); II етап – (1950–1989 рр.) – науково-методичний (особливості – (формування наукового потенціалу професорсько-викладацького складу вищих медичних закладів; удосконалення матеріально-технічних баз кафедр та ін.), III етап – (1990–2021 рр.) – професійно-компетентнісний (особливості – (впровадження кредитно-модульної системи навчання у медичних ЗВО та наближення до стандартів європейської та світової освітньої практики та ін.). – систематизовано позитивні та негативні тенденції і суперечності фармакологічної підготовки лікарів у зазначений період: I етап – (1917–1949 рр.) – організаційно-пошуковий: позитивні тенденції (пошуки радянської педагогіки, що пов'язані з розвитком медичної науки й новими тенденціями у галузі охорони здоров'я та ін.; негативні тенденції (ідеологізація освіти, перевага словесних методів навчання) та суперечності становлення вітчизняної системи фармакологічної підготовки; II етап – (1950–1980 рр.) – науково-методичний: позитивні тенденції (профілізація викладання, зокрема фармакології на медичному, педіатричному й санітарно-гігієнічному факультетах та ін.); негативні тенденції (ідеологізація освіти, невідповідність навчальних програм вимогам часу) та суперечності; III етап – (1990–2021 рр.) – професійно-компетентнісний: позитивні тенденції (зростання популярності професії лікаря; гендерна рівність майбутніх фахівців та ін.); негативні тенденції (недостатнє фінансування освіти, надмірне навантаження на викладача, низька конкуренція та мотивація) та суперечності; – виокремлено провідні напрями розвитку фармакологічної підготовки майбутніх лікарів у процесі реалізації сучасних підходів до якості медичної освіти: нормативно-законодавчий; організаційно-управлінський і професійно-компетентнісний; уточнено: – зміст, організаційні форми, методи стосовно еволюції фармакологічної підготовки на профільних кафедрах медичних ЗВО протягом ХХ – початку ХХІ ст., як складової медичної підготовки майбутніх лікарів; термінологічне поле дослідження («професійна освіта», «медична освіта», «якість освіти», «тенденція», «фармакологія» та «фармакологічна підготовка»). подальшого розвитку набув: – методологічний інструментарій наукових підходів, принципів до викладання фармакології для майбутніх лікарів в освітньому процесі. Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що матеріали дослідження мають практичну цінність для оновлення змісту фармакологічної підготовки майбутніх лікарів у медичних ЗВО України, виявленні позитивних та негативних тенденцій розвитку фармакологічної підготовки майбутніх лікарів у медичних ЗВО в умовах сьогодення. Основні положення дисертації знайшли відображення в авторському спецкурсі «Основи організації фармакологічної підготовки майбутніх лікарів у вищій школі» (2024 р.).

2. The dissertation work is devoted to the identification and analysis of pharmacological training of future doctors in domestic higher education institutions (XX – early XXI century). The relevance of the topic is substantiated, the aim and objectives are formulated, the object, subject and methods of the study are disclosed, the chronological limits of the study are characterized, the connection of the work with scientific plans and programs is highlighted, the source base, scientific novelty and practical significance of the results obtained are disclosed, the forms of testing and implementation of the research results in practice are reflected. The scientific novelty of the research results is that for the first time: – the source base and terminological field of the study are characterized; the

following areas are distinguished: methodological and theoretical; historical and pedagogical; regulatory and legal; vocational and educational; medical and pharmacological; archival. The basic concepts and principles that form the conceptual structure for analyzing the development of higher medical education and pharmacological training in medical universities of Ukraine are highlighted, in particular: «education», «professional education», «professional training», «medical education», «quality of education», «trend», «pharmacology» and «pharmacological training»; – pedagogical approaches (chronological, cultural, interdisciplinary, activity, personal, communicative, competence, axiological, structural) and principles (scientific research, objectivity, comprehensiveness, multifactoriality and systematicity, unity of scientific activity, democracy, accessibility, naturalness, and cultural relevance, education, unity of education and upbringing, principle of analogy, retrospective); – the periodization is developed on the basis of the author's criteria, the stages of pharmacological training in medical universities of Ukraine in the twentieth – early twenty-first century are substantiated and their features are determined: I stage – (1917–1949) – organizational and search (features – (unification of the educational process and reorientation of medical education to the practical direction, etc.); II stage – (1950–1989) scientific and methodological (features – (formation of scientific potential of the teaching staff; improvement of material and technical bases of departments, etc.) and III stage – (1990–2021) – professional competence (features – (introduction of credit-modular system and approximation to the standards of European and world educational practice, etc.); – the positive and negative trends and contradictions of pharmacological training in this period are systematized: I stage – (1917–1949) – organizational and search: positive trends (searches of Soviet pedagogy related to the development of medical science and new trends in the field of health care, etc.); negative trends (ideologization of education, predominance of verbal teaching methods) and contradictions; II stage – (1950–1980) – scientific and methodological: positive trends (profiling of teaching, in particular pharmacology at the medical, pediatric and sanitary and hygienic faculties, etc.); negative trends (ideologization of education, inconsistency of curricula with the requirements of the time) and contradictions; III stage – (1990–2021) professional competence: positive trends (increasing popularity of the medical profession; gender equality, etc.); negative trends (insufficient funding of education, excessive workload of teachers, low motivation) and contradictions; – the leading directions of development of pharmacological training of future doctors in the process of implementing modern approaches to the quality of medical education are highlighted: regulatory and legislative; organizational and managerial; and professional competence; clarified: – content, organizational forms, methods regarding the evolution of pharmacological training at specialized departments of medical HEIs during the twentieth and early twenty-first centuries; terminological field of research («professional education», «medical education», «quality of education», «trend», «pharmacology» and «pharmacological training»). further development was achieved: – methodological tools of scientific approaches and principles to teaching pharmacology to future doctors in the educational process. The practical significance of the research results is that the research materials are of practical value for updating the content of pharmacological training of future doctors in medical HEIs of Ukraine, identifying positive and negative trends in the development of pharmacological training of future doctors in medical HEIs in the current conditions. The main provisions of the dissertation were found reflected in the author's special course «Fundamentals of the organization of pharmacological training of future doctors in higher education» (2024).

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Луценко О.А. Профілізація викладання фармакології здобувачам освіти за освітньо-професійною програмою «Медицина». Витоки педагогічної майстерності: наук. журнал / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. 2022. Випуск 30. С. 112–119.
- Луценко О.А. Розвиток фармакологічної підготовки майбутніх лікарів в Україні: становлення полтавської школи. Освітні, педагогічні науки: методологія, теорія, практика : колективна монографія / наук. ред. В. Фазан, В. Мокляк; Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 534 с. Розділ 1.6. С. 140–162.
- Луценко О.А., Петренко Л.М. Основні педагогічні підходи до викладання фармакології у медичному університеті. Інноваційна педагогіка. 2023. Вип. 61, том.1. С. 183–188.
- Петренко Л.М., Луценко О.А. Особливості реалізації компетентнісного підходу при викладанні фармакології у медичному закладі вищої освіти. Педагогічні науки. Полтава, 2023. №81. С. 40–47.
- Луценко О.А. Становлення педагогічного процесу на кафедрах фармакології і медичних закладах вищої освіти України (початок ХХ ст. – 1940 рр.). Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Глухів, 2024. Вип. 2 (55). С. 193–201.
- Lutsenko O.A. Changes in pharmacological training of future doctors in Ukraine in the context of modernization of medical higher education institutions. Педагогічні науки, історія, інноваційні технології. Суми, 2024. №4 (138). С. 397–408.
- Сидоренко А.Г., Чечотіна С.Ю., Луценко О.А. Шляхи покращення результатів складання іспиту крок 1 у студентів медичного факультету. Ліки – людині. Сучасні проблеми фармакотерапії та призначення лікарських засобів. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 11–12 березня 2021 р.). Харків, 2021. С. 516.
- Луценко Р., Луценко О. Інноваційні аспекти дистанційного навчального процесу на кафедрі експериментальної та клінічної фармакології з клінічною імунологією та алергологією Полтавського державного медичного університету. Дидаскал : часопис : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю «Трансформації вищої педагогічної освіти: світовий і український контекст», 16–17 листопада 2021р. / Кафедра загальної педагогіки та андрології ПНПУ ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2021 № 22. С. 296–299.
- Луценко О. Трансформація методології викладання фармакології з урахуванням сучасних технологій. Дидаскал : часопис : зб. матер. Міжн. наук.-практ. конф. «Реформування вищої освіти в контексті забезпечення сталого розвитку», 15–16 листопада 2022р. / Кафедра загальної педагогіки та андрології ПНПУ ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2022 № 23. С. 229–231.
- Луценко О. Можливості викладання фармакології за допомогою активного застосування інформаційно-комунікативних технологій студентам медичного факультету Полтавського державного медичного університету. Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрів і студентів фізико-математичного факультету / ПНПУ імені В. Г. Короленка; редкол.: Т.М. Барболіна (голов. Ред.) та ін. Полтава : Астроя, 2022. С. 170–172.
- Гришко Ю.М., Луценко Р. В, Луценко О. А. Викладання фармакології іноземним студентам з використанням інноваційних технологій в умовах сучасної освіти. Клінічна фармакологія сьогодні: шляхи максимальної допомоги лікарській спеціальності. Матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції за участю міжнародних спеціалістів з клінічної фармакології (м. Вінниця 9–10 листопада 2023 р.). Вінниця. С. 45–46.
- Луценко О.А., Петренко Л. М., Луценко Р. В. Упровадження компетентнісного підходу при викладанні фармакології в Полтавському державному медичному університеті. «Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи» Збірник статей: матеріали VIII міжнародної. науково-практичної конференції (м. Полтава, 22–24 листопада 2023 р.). Полтава. С. 247–251.
- Луценко Р.В., Луценко О.А., Шакіна Е.Г. Стратегія фармакологічної підготовки майбутніх лікарів. Фармацевтична освіта, наука та практика: стан, проблеми, перспективи розвитку. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 25-річчю фармацевт. ф-ту Нац. мед. ун-ту

імені О. О. Богомольця (м. Київ, 19–20 грудня 2023 р.) Київ. С. 140–142.

- Петренко Л., Луценко О. Особливості фармакологічної підготовки майбутніх лікарів у медичних закладах вищої освіти в сучасних умовах. Дидаскал : часопис : зб. матер. Міжн. наук.-практ. конф. «Європейський вектор розвитку вищої освіти України», 14–15 листопада 2023 р. / Кафедра загальної педагогіки та андрагогіки ПНПУ ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2023 № 24. С. 60–62.
- Луценко Р.В., Сидоренко А.Г., Луценко О.А. Кореляційний аналіз результатів складання іспиту «Крок». Медична освіта. 2021. №4. С. 34–41.
- Медична рецептура та загальна фармакологія: навчальний посібник / [Р. Луценко, Е. Шакіна, А. Сидоренко, О. Луценко]; під редакцією доцента, д.мед.н. Р. Луценко. Львів: «Магнолія 2006», 2023. 252 с.
- Фармакологія (коротко, зрозуміло, ефективно) / [Р. Луценко, А. Сидоренко, О. Луценко]; під редакцією доцента, д.мед.н. Р. Луценко. Львів: «Магнолія 2006», 2023. 196 с.

Наукова (науково-технічна) продукція: методичні документи

Соціально-економічна спрямованість: удосконалення системи підготовки майбутніх фахівців фармакологічної галузі

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U114718

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Петренко Леся Миколаївна
2. Lesia M. Petrenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7602-8005

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Давидова Жанна Вадимівна

2. Zhanna V. Davydova

Кваліфікація: к. пед. н., професор, 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7514-8910

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Приватний вищий навчальний заклад "Харківський міжнародний медичний університет"

Код за ЄДРПОУ: 41627847

Місцезнаходження: вул. Молочна, 38, Харків, Харківський р-н., 61001, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фастівець Анна Віталіївна

2. Anna V. Fastivets

Кваліфікація: д.пед.н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 000-0001-6333-5519

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая"

Код за ЄДРПОУ: 19359117

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 7, корп. 2, Київ, 04025, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фазан Василь Васильович

2. Vasyl V. Fazan

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9823-3704

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кравченко Любов Миколаївна

2. Liubov M. Kravchenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0002-6317-2777

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Мокляк Володимир Миколайович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Мокляк Володимир Миколайович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Лобач Катерина Василівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна